

ALTJÓÐA HOLOCAUSTDAGURIN

1,1 MIÓ JØÐAR DOYÐU

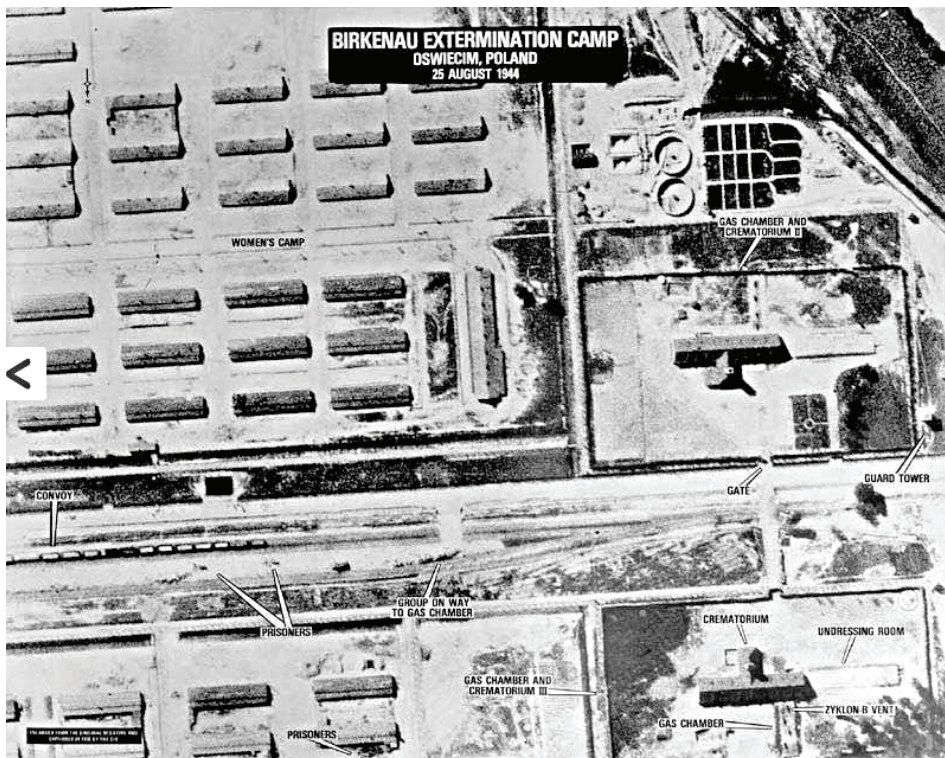
27. januar eru 70 ár liðin síðani russiskir hermenn komu inn í týningarleguna Auschwitz-Birkenau í Póllandi. Tó at 7.000 yvirlivandi fangar vóru eftir í týningarleguni, so gjørdist tað skjótt eyðsæð, at stórir ræðuleikar vóru farnir framm har

Danjal av Rana

Auschwitz-Birkenau, ið var ein fangalega samansett av fleiri týningarlegum og arbeiðslegum, rúmaði upp á tað mesta 200.000 fangum. Einans fáar dagar áðrenn reyði herurin náddi Auschwitz, høvdu nazistarnir sent 58.000 fangar á eini gongu vestureftir, í frosti og kava, til aðrar týningarlegur, samstundis sum týski herurin flýddi undan russisku hermegini.

Týningarlegan Auschwitz-Birkenau varð bygd við einum endamáli fyri eyga, at gera ein enda á jødiska trupulleikanum í triðja ríkinum, sambært SS-ovastanum Heinrich Himmler.

Týningin í Auschwitz var væl skipað, og nógv av okkara felags kunnleika til týningarlegurnar, er frá umstøðunum í Auschwitz. Tok komu fullastaði við fangum, fyrst og fremst jøðum, inn á tokstøðina. Síðani vóru tvær røðir gjørdar, ein við konufólkum, ein við mann-fólkum. Læknar kannaðu allar nýkomnu fangarnar og býttu teir í tveir bólkar. Meginparturin av fangunum, oftast tey veiku, sjúku og gomlu, vóru send beinleiðis í deyðan í gasskømrinum, tey fáu frísku skuldu nýtast sum arbeiðsmegi. Nøkur fá endaðu í klørnum á Dr.

Josef Mengele, ið gjørdi ymiskar læknaligar royndir við fangunum. Í øðrum týningarlegum var eingin tilílk fráskiljan, øll vóru send beinleiðis í deyðan.

Fleiri enn 1,1 millión jøðar, 70.000 polakkar, 25.000 roma og 15.000 krigsfangar vóru myrdir í Auschwitz-Birkenau.

Við árunum gjørdist hesin dagurin minningardagur fyri Holocaust í fleiri og fleiri londum og 2005 samtykti ST einmælt, at 27. januar skuldi vera altjóða minningardagur

Fólkamorð alt ov vanligt í 20. øld

Altjóða Holocaustdagurin er ikki einans til minnis um sjálvt Holocaust, men eisini um offur fyri fólkamorð í víðari merking.

Hóast Holocaust verður mett at vera í einum flokki fyri seg, so hava nógv onnur fólkamorð verið gjøgnum tíðirnar.

Sambært millumtjóðasáttmálanum hjá ST um forðan og revsing av fólka-

morðsbrotsverkum, er eitt fólkamorð allýst sum gerðir,

gjørdar við teirri ætlan at oyðileggja, partvís ella fullkomiliga, ein tjóðskapar-bólk, ein etniskan bólk, eina rasu ella ein átrúnaðarligan bólk.

Dúlga verður kjakast um, hvørt ávísar hendingar skulu lýsast sum fólkamorð ella ikki, men her eru nøkur fólkamorð í 20. øld.

Í 1904 lótu um 75.000 fólk

lív í Namibia, tá týski herurin rak Herero og Nama fólk út í oyðimørkina.

Frá 1915 til 1923 lótu 1,5 milliónir armenar lív undir harðrenda stýrinum hjá turkum í Anatolia.

Frá 1932 til 1933 lótu minst 5 milliónir ukrainar lív orsaka av hungursneyð, sum stjórnin hjá Josef Stalin við vilja setti í verk.

Frá 1933 til 1945 lótu 6

milliónir jøðar lív undir øðrum heimsbardaga.

Í 1937-1938 lótu 450.000 kinesarar lív í Nanjing, tá japanski herurin leyp á í tí seinna sino-japanska krígunum.

Í 1975 til 1979 tóku Reyðu Khmerarnir lívið av 1,7 milliónir kambodjanum.

Í 1986 til 1989 tók Saddam Hussein lívið av 180.000 kurdum.

Í 1990 lótu 800.000 tutsiar lív, eftir at hutufólkið í Rwanda bráðliga vendi sær móti teimum.

31. mars 1995 lótu 8.500 bosniarar lív í blóðbaðnum í Srebrenica í Bosnía. Yvir 100.000 lótu lív í bosniska borgarakrígunum.

Síðani 2003 eru umleið 300.000 fólk deyð í Darfur í Sudan.

danjal@sosialurin.fo